

Sygn. akt III RC 173/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2020 roku

Sąd Rejonowy w Pisz III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Zielińska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Agnieszka Kulikowska

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2020 roku w Pisz

na rozprawie

sprawy z powództwa małoletniego W. M. (1) reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową A. M.

przeciwko M. B.

o alimenty

I. Oddała powództwo.

II. Nie obciąża stron kosztami sądowymi.

III. Przyznaje adwokatowi D. C., prowadzącej Kancelarię Adwokacką w P., wynagrodzenie w kwocie 1200 (tysiąc dwieście) złotych, powiększone o podatek VAT w kwocie 276 (dwieście siedemdziesiąt sześć) złotych, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu małoletniemu powodowi W. M. (1), które nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Pisz.

IV. Przyznaje adwokatowi T. K., prowadzącemu Kancelarię Adwokacką w P., wynagrodzenie w kwocie 1200 (tysiąc dwieście) złotych, powiększone o podatek VAT w kwocie 276 (dwieście siedemdziesiąt sześć) złotych, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanej M. B., które nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Pisz.

Sygn. akt III RC 173/19

UZASADNIENIE

A. M. jako przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda W. M. (1) w dniu 20 grudnia 2019 roku wniosła o zasądzenie od pozwanej M. B. na rzecz małoletniego powoda alimentów w kwocie po 450 złotych miesięcznie, płatnych z góry do dnia 10. każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w terminie płatności którejkolwiek z rat, do rąk matki małoletniego powoda – A. M..

W uzasadnieniu podała, że pozwana M. B. jest babcią małoletniego powoda. Pozwana zna sytuację swojego syna, a ojca małoletniego, K. B., który posiada stałe zatrudnienie jako pracownik budowlany, ale nie płaci zasądzonych od niego na rzecz małoletniego powoda alimentów w kwocie po 450 zł miesięcznie. Wszczęta wobec niego egzekucja alimentów jest bezskuteczna. Pozwana mimo tej wiedzy w żaden sposób nie pomaga w utrzymaniu wnuka. Od co najmniej dwóch lat nie kontaktuje się z wnukiem i nie pomaga w jego wychowaniu. Podkreśliła, że małoletni powód pozostaje na wyłącznym utrzymaniu matki, która uzyskuje miesięczny dochód w wysokości 1700 zł miesięcznie.

Do tego od niedawna otrzymuje świadczenie 500+. Jej dochody nie wystarczają na pokrycie wszystkich kosztów utrzymania dziecka oraz jego matki. Według wiedzy przedstawicielki ustawowej małoletniego powoda, pozwana jest na emeryturze i uzyskuje stały miesięczny dochód. Ma więc możliwości finansowe wsparcia swojego wnuka.

Pozwana M. B. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W odpowiedzi na pozew wskazała, że ma 62 lata. Jest mocno schorowana. Cierpi z powodu nadciśnienia, cukrzycy oraz zapalenia stawów. Ma problemy z kręgosłupem i stawami biodrowymi. Jest pod kontrolą lekarzy i przyjmuje stałe leki. Utrzymuje się z renty w wysokości 1005,87 zł. Po uregulowaniu opłat związanych z mieszkaniem i zakupem leków, kwota, która jej zostaje, ledwo starcza na pozostałe wydatki takie, jak wyżywienie, środki czystości, odzież i obuwie. Podkreśliła także, że z uwagi na jej stan zdrowia, lekarz zalecił jej specjalną dietę. Pozwana nie jest jednak w stanie jej stosować, z uwagi na brak środków finansowych.

Sąd ustalił, co następuje:

Małoletni W. M. (1) pochodzi ze związku nieformalnego A. M. i K. B..

(dowód: odpis zupełny aktu urodzenia małoletniego W. B. (1) k. 6)

K. B. jest zobowiązany na mocy wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Szczytnie VIII Zamiejscowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z siedzibą w P. z dnia 26 marca 2014 roku w sprawie VIII RC 27/14 do łożenia na rzecz małoletniego W. M. (1) alimentów w kwocie po 450 zł miesięcznie.

(dowód: wyrok zaoczny z dnia 26 marca 2014 roku k. 8 akt Sądu Rejonowego w Szczytnie VIII Zamiejscowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z siedzibą w P. VIII RC 27/14)

Przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Pisz W. M. (2) toczy się wobec K. B. egzekucja alimentów na rzecz małoletniego W. M. (1), która od samego początku jest bezskuteczna. Alimenty na rzecz małoletniego do dnia 30 listopada 2018 roku były wypłacane z funduszu alimentacyjnego. Od dnia 1 grudnia 2018 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy (...) w R. wstrzymał wypłatę alimentów z funduszu alimentacyjnego, gdyż matka małoletniego podjęła zatrudnienie w (...) Ewangelicki (...) w U. i uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości 1883,86 zł miesięcznie. Dochód na jednego członka rodziny wynosił wówczas 941,93 zł miesięcznie i przekroczył kryterium dochodowe, od którego była uzależniona wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

(dowód: zawiadomienie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy (...) w R. z dnia 10 grudnia 2018 roku o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji uchylającej świadczenia z funduszu alimentacyjnego k. 8; zaświadczenie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pisz W. M. (2) z dnia 05 grudnia 2019 roku o dokonanych wpłatach k. 14)

A. M. ma 28 lat, jest panną. Nie pozostaje w związku. Na utrzymaniu ma jedynie małoletniego syna W. M. (1). Mieszka u swojej matki, ale prowadzi oddzielne gospodarstwo domowe. Dokłada matce do opłat kwotę 200 zł miesięcznie.

A. M. jest nadal zatrudniona w (...) Ewangelickim (...) w U. jako opiekunka. Umowę ma zawartą do 31 grudnia 2020 roku. Do pracy dojeżdża, na co miesięcznie wydaje około 300 złotych. Jej miesięczne wynagrodzenie brutto wynosi 3 765,04 zł, netto 2 752,45 zł i jest zajęte przez komorników. Wysokość potrącanych kwot wynosi 414,77 zł i 655,90 zł. Potrącenia są skutkiem zaciągniętych przez nią kredytów w (...) Bank (...) Spółka Akcyjna: pierwszy udzielony w dniu 19 października 2016 roku na kwotę 13 358,60 zł z zadłużeniem na dzień 04 grudnia 2019 roku w wysokości 9 597,34 zł; drugi udzielony w dniu 04 listopada 2016 roku na kwotę 7 874,15 zł, z zadłużeniem na dzień 04 grudnia 2019 roku w wysokości 2 278,78 zł.

Na rękę miesięcznie A. B. wraz z dodatkiem za pracę w godzinach nocnych otrzymuje około 2200 zł. Ponadto otrzymuje na małoletniego świadczenie wychowawcze 500+. Od lutego 2020 roku ojciec małoletniego płaci co miesiąc

bezpośrednio do jej rąk kwotę 200 zł tytułem alimentów. A. M. nie posiada żadnego majątku. Choruje na nadciśnienie tętnicze, zapalenie stawów i otyłość. Ma przejść operację zmniejszenia żołądka.

(dowód: zaświadczenie z (...) SA Oddział (...) w R. z dnia 04 grudnia 2019 roku o posiadanym przez A. M. zadłużeniu kredytowym k. 13; zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia A. M. k. 53; informacja dla lekarza kierującego k. 54; konsultacja bariatryczna k. 55; zaświadczenie o wynagrodzeniu A. M. z dnia 27 grudnia 2019 roku k.67; zeznania A. M. k. 68 odwrót -69)

Małoletni W. M. (1) ma 10 lat. Zdał do IV klasy Szkoły Podstawowej w R.. Nosi okulary korekcyjne, oprócz tego jest dzieckiem zdrowym.

(dowód: faktura na zakup okularów korekcyjnych z dnia 03 lipca 2020 roku k. 73; zeznania A. M. k. 68 odwrót)

M. B. jest matką K. B., babcią małoletniego W. M. (1). Ma 62 lata. Jest wdową. Posiada dziesięcioro dorosłych i samodzielnych dzieci. Mieszkają z nią trzech synowie, w tym ojciec małoletniego – K. B..

(dowód: odpis zupełny aktu urodzenia K. B. k. 32; zeznania pozwanej k. 69)

M. B. choruje na nadciśnienie, cukrzycę, zapalenie stawów, zwyrodnienie kręgosłupa i stawów biodrowych. Wymaga specjalnej diety bez glutenu i cukru oraz stałego przyjmowania leków. Jest pod kontrolą ortopedy i diabetologa. Wizyty u specjalistów odbywają się raz miesiącu w M..

(dowód: zaświadczenia lekarskie k. 40, 76, 77, 78; informacja o receptach elektronicznych k. 39; zeznania pozwanej k. 69-69 odwrót)

M. B. pozostaje na rencie, która wynosi 1060 zł netto miesięcznie. Oprócz renty nie ma innych źródeł dochodu. Sporadycznie pomagają jej dzieci. Nie posiada żadnego majątku.

(dowód: decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 27 sierpnia 2019 roku k. 38; zeznania pozwanej k. 69)

M. B. na leki wydaje do 300 złotych miesięcznie. Opłaca czynsz za mieszkanie, który wynosi 164 zł. Za prąd płaci 93 zł miesięcznie, za śmieci 130 zł miesięcznie, internet 45 zł i telewizję 15 zł miesięcznie. Prowadzi z mieszkającymi z nią synami wspólne gospodarstwo domowe. Syn D. B., który ma 35 lat, pracuje dorywczo. Dokłada do swojego utrzymania około 600-700 zł miesięcznie. Syn W. B. (2), który ma 26 lat, nie pracuje i nie przekazuje żadnych pieniędzy. Ojciec małoletniego – K. B. w wieku 28 lat pracuje na budowie i dokłada do wyżywienia i opłat kwotę około 800 złotych miesięcznie. K. B. oprócz małoletniego W. M. (1) ma jeszcze na utrzymaniu dwoje dzieci z innego związku, są to bliźniacy w wieku 6 lat. Ma na ich rzecz zasądzone alimenty w łącznej kwocie 1000 zł miesięcznie. Z jego wynagrodzenia prowadzona jest egzekucja alimentów na rzecz tychże małoletnich.

(dowód: zeznania pozwanej k. 69-69 odwrót)

K. B. wyrokiem Sądu Rejonowego w Piszcu z dnia 27 lutego 2020 roku w sprawie II K 27/20 został uznany za winnego tego, że w okresie od 23 marca 2019 roku do 06 grudnia 2019 roku uchylał się od wykonywania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego wobec małoletniego syna W. M. (1), wynikającego z wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Szczytnie VIII Zamiejscowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z siedzibą w P. z dnia 26 marca 2014 roku w sprawie VIII RC 27/14, powodując zaległości, których łączna suma przekracza równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych i został skazany na karę ograniczenia wolności w wymiarze 6 miesięcy z potrąceniem 10% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny. Ponadto został zobowiązany do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie syna W. M. (1). K. B. z tego obowiązku wywiązuje się częściowo, płacąc od lutego 2020 roku na utrzymanie małoletniego kwotę po 200 zł miesięcznie.

(dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Piszcu z dnia 27 lutego 2020 roku w sprawie II K 27/20 k. 74)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, a w szczególności zeznań stron i dokumentów złożonych przez strony. Sąd dał wiarę w całości dowodom z dokumentów, zaś dowodom z zeznań stron w zakresie wyżej opisanym.

Biorąc pod uwagę powyższe dowody Sąd ustalił, że matka małoletniego zaspokaja wszystkie usprawiedliwione potrzeby dziecka. Małoletni nie cierpi niedostatku.

Sąd zważył, co następuje:

Podstawę żądania pozwu wniesionego przez przedstawicielkę ustawową małoletniego powoda stanowią przepisy artykułów 132, 128 i 129 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Obowiązek alimentacyjny pomiędzy dalszymi krewnymi wynika z treści przepisu art. 128 k.r.o. stanowiącego, że obowiązek ten obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Kolejność obowiązku alimentacyjnego określa art. 129 § 1 i 2 k.r.o. mówiący, że obowiązek alimentacyjny obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych - obciąża bliższych stopniem przed dalszymi, zaś krewnych w tym samym stopniu obciąża obowiązek alimentacyjny w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym.

Z treści art. 132 k.r.o. wynika natomiast, że obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje dopiero, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami. Ponadto z przepisu art. 133 § 2 k.r.o. wynika, że uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych od dalszych krewnych jest wyłącznie małoletnie dziecko znajdujące się w niedostatku.

Obowiązek alimentacyjny pomiędzy dalszymi krewnymi jest zatem obowiązkiem odmiennym od obowiązku alimentacyjnego rodziców wobec niezdolnych do samodzielnego utrzymania dzieci. W szczególności wskazać należy, że przy określaniu jego zakresu nie obowiązuje zasada zapewnienia uprawnionemu stopy życiowej takiej samej, jaką ma zobowiązany, zaś alimenty mogą zostać ustalone tylko w zakresie niezbędnym do usunięcia po stronie uprawnionego stanu niedostatku. Alimenty nie służą zatem zaspokojeniu wszystkich usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, tylko potrzeb uznawanych za niezbędne w celu zapewnienia normalnej egzystencji.

Nie budzi żadnych wątpliwości to, że obowiązek alimentacyjny dziadków wobec wnuków powstaje tylko w sytuacji, gdy obowiązkowi tego nie mogą wykonać obydwoje rodzice dziecka. W przypadku, gdy jedno z rodziców nie wykonuje tego obowiązku, bada się czy drugie z rodziców ma możliwość samodzielnego wykonania obowiązku alimentacyjnego wobec dziecka i tylko w przypadku ustalenia, że rodzic ten przy wykorzystaniu wszystkich swoich sił i środków nie jest w stanie zaspokoić potrzeb dziecka, obowiązek alimentacyjny przechodzi na dalszych krewnych, np. dziadków. Stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 kwietnia 1974 roku (sygn. III CRN 66/74), gdzie wskazał, że możliwość zasądzenia alimentów od dziadków będzie wtenczas, gdy oboje rodzice nie są w stanie spełniać tego obowiązku. Sąd podkreślił, że "jeżeli jedno z rodziców jest całkowicie niezdolne do wykonywania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego - obowiązek ponoszenia w całości ciężarów związanych z utrzymaniem i wychowaniem wspólnych dzieci - spoczywa w zasadzie na pozostałym rodzicu. Dopiero gdyby zostało ustalone, że drugi z rodziców - mimo odpowiedniej staranności i wykorzystania wszystkich możliwości zarobkowych - nie jest w stanie w całości lub części sprostać swoim obowiązkom względem dziecka i z tego powodu dzieci mogłyby znaleźć się w niedostatku - w grę wchodziłby subsydiarny obowiązek dalszych krewnych, a w szczególności dziadków. Podobnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 1967 roku, II CR 88/67 Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązek alimentacyjny dziadków powstaje wówczas, gdy żadne z rodziców nie jest w stanie wypełniać swojego obowiązku. Jak podkreślił Sąd Najwyższy, błędny jest pogląd, że obowiązek alimentacyjny wobec dziecka dzieli się jak gdyby na część macierzystą i ojczyzną i że jeżeli ojciec nie jest w stanie wypełnić swego obowiązku, to powinni go w tym wyręczyć jego krewni. Tymczasem stosownie do przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego obowiązek ten przechodzi przede wszystkim na drugiego

rodzica. Gdyby zaś nie mógł on tego obowiązku w całości lub części wykonać, zobowiązani będą w tej samej kolejności dziadkowie obu linii, tj. linii ojczyściej i macierzystej.

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że ojciec powoda, jako osoba zobowiązana w pierwszej kolejności do płacenia alimentów nie wykonuje tego obowiązku zgodnie z wyrokiem. Od lutego 2020 roku uiszcza jedynie 200 zł miesięcznie, a powinien 450 złotych. Potwierdziły to obydwie strony. Należało zatem zbadać, czy matka małoletniego powoda A. M., będąca osobą zobowiązaną do alimentacji dziecka w pierwszej kolejności, co wynika z art. 133 § 1 k.r.o., jest w stanie samodzielnie zaspokoić wszystkie potrzeby powoda w zakresie niezbędnym do usunięcia po jego stronie niedostatku.

W ocenie Sądu, A. M. osiąga dochody, z których jest w stanie samodzielnie zaspokoić niezbędne wydatki związane z utrzymaniem syna. Należy zwrócić uwagę, że z przedłożonego przez nią zaświadczenia o wynagrodzeniu wynika, że jej miesięczne wynagrodzenie wynosi 2 752 złotych netto, bez uwzględnienia spłacanych przez nią pożyczek i doliczeniu dodatku za pracę w godzinach nocnych.

Pamiętać należy, że jak na wstępie wskazano osoba uprawniona może domagać się od dalszych krewnych alimentów jedynie w zakresie koniecznym do usunięcia po jej stronie stanu niedostatku. Alimenty od dalszego krewnego nie mogą zatem służyć zaspokojeniu potrzeb innych niż potrzeby podstawowe i niezbędne do zapewnienia normalnego życia danej osoby. Alimenty te nie mogą być przeznaczone na pokrycie potrzeb w zakresie uznanym za zbytorny, np. na zakupu droższej odzieży z kosztem 400 złotych miesięcznie, czy wyjazdami na wakacje z kosztem 1200 zł w roku. Zdaniem Sądu, matka małoletniego powoda z uzyskiwanych przez siebie dochodów jest w stanie zaspokoić niezbędne i usprawiedliwione potrzeby syna, które Sąd określa na kwotę do 1000 złotych miesięcznie. Co prawda matka małoletniego powoda powołuje się na konieczność spłat zaciągniętych kredytów. Jednak zadłużenie bankowe osoby zobowiązanej do alimentacji (w tym rodzica sprawującego pieczę nad dzieckiem) nie może powodować ograniczenia należnych małoletniemu dziecku środków utrzymania i wychowania. Osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, musi się z tym liczyć i przy podejmowaniu wydatków planować ich wysokość stosownie do posiadanych możliwości z uwzględnieniem wspomnianego obowiązku alimentacyjnego. Zważywszy na powyższe sąd nie uwzględnił obciążeń matki małoletniego powoda z tytułu kredytów, jako wpływających na obniżenie jej zdolności do utrzymania syna. Na marginesie należy wskazać, że strona powodowa w żaden sposób nie wykazała zasadności zaciągnięcia w dniu 19 października 2016 roku kredytu na kwotę 13 358 zł, a następnie w dniu 04 listopada 2016 roku kredytu w kwocie 7 874 zł. Zważywszy na utrwalone orzecznictwo dotyczące oceny zobowiązań kredytowych osób zobowiązanych do alimentacji, rzeczą strony powodowej było wykazanie przeznaczenia środków uzyskanych z kredytów, a nie same powołanie się na spłatę zobowiązań.

Z drugiej strony Sad ocenił sytuację materialną pozwanej. Do obowiązku alimentacyjnego zobowiązanych w dalszej kolejności ma też zastosowanie art. 135 § 1 k.r.o. określający zakres obowiązku. Zgodnie z tezą wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1976 r., III CRN 205/76 „obowiązek alimentacyjny babki nie polega na przerzuceniu na nią niespełnionego obowiązku alimentacyjnego ojca dzieci, może ona bowiem być zobowiązana jedynie do takich świadczeń na jakie pozwalają jej możliwości majątkowe, przy uwzględnieniu również jej usprawiedliwionych potrzeb”. Co więcej, w wyroku z dnia 22 kwietnia 1974 roku, sygnatura III CRN 66/74 Sąd Najwyższy wprost wskazał, że „zasądzenie alimentów od osób zobowiązanych w dalszej kolejności, o ile znajdują się oni w sytuacji gorszej od krewnego zobowiązanego w bliższej kolejności – nie daje się pogodzić z zasadami współżycia społecznego”.

W ocenie Sądu pozwana nie ma wystarczających dochodów pozwalających na alimentowanie wnuka, bowiem utrzymuje się z renty w kwocie 1060 zł, która pozwala jej jedynie na skromne życie. Pozwana musi ponosić część opłat mieszkaniowych. Zakupić leki, które są jej niezbędne. Ponosić wydatki związane z dojazdami do lekarzy specjalistów. Powinna zachowywać odpowiednią dietę. W zakresie obowiązku alimentacyjnego pomiędzy dalszymi krewnymi nie obowiązuje natomiast zasada, że krewny powinien podzielić się z drugim krewnym, dochodzącym alimentów, nawet najskromniejszymi dochodami, jak ma to miejsce w przypadku obowiązku alimentacyjnego rodziców wobec niezdolnych do samodzielnego utrzymania dzieci.

Zasądzenie alimentów od pozwanej na rzecz małoletniego powoda nawet w wysokości niższej niż dochodzona kwota doprowadziłoby do stanu niedostatku pozwanej.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, że powództwo jest nieuzasadnione i w związku z tym je oddalił w całości.

O wynagrodzeniu pełnomocników ustanowionych z urzędu orzekł zgodnie z dyspozycją § 4 ust. 1 i 3 przy zastosowaniu § 8 pkt 4) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2019 r., poz. 18).